

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะภูมิอากาศของทวีปแอฟริกา

ภาพ : แผนที่กายภาพทวีปแอฟริกา

ที่มา : https://docs.google.com/document/d/1KJv_PFI7LuUCNe1MmdjqRbCXCAc6KNGooXEVeEaOoM8/mobilebasic

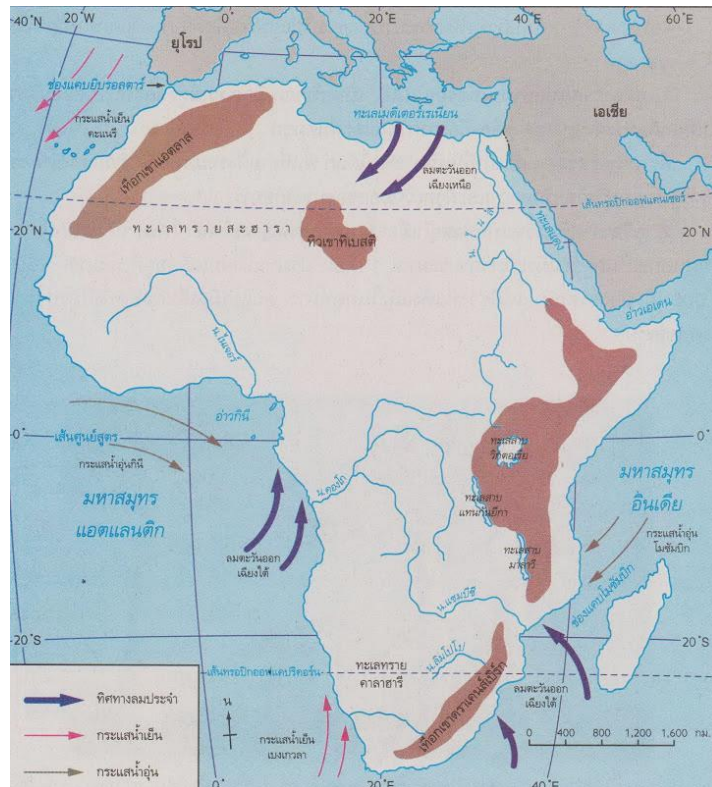
ปัจจัยที่ควบคุมลักษณะภูมิอากาศของทวีปแอฟริกาให้มีลักษณะแตกต่างกันตามภูมิภาคต่างๆ ดังนี้

1. ที่ตั้ง

เนื่องจากทวีปแอฟริกามีที่ตั้งอยู่ทั้งในซีกโลกเหนือ และซีกโลกใต้ โดยมีเส้นศูนย์สูตรลากผ่านกลางทวีป จึงทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตร้อน มีเพียงบางส่วนอยู่ในเขตอบอุ่น ได้แก่ตอนเหนือสุดและตอนใต้สุดของทวีป

2. ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ประมาณ 2 ใน 3 ของทวีปแอฟริกาเป็นเขตที่ราบสูง ชายฝั่งไม่ค่อยเว้าแหว่งมีอ่าวและคาบสมุทรน้อย รวมทั้งมีเส้นศูนย์สูตรลากผ่านกลางทวีปจึงทำให้พื้นที่ทางตอนเหนือและตอนใต้ได้รับอิทธิพลและความชื้นจากทะเลน้อยมากจึงกลายเป็นทะเลทรายกว้างใหญ่

ภาพ : แผนที่แสดงทิศทางลมของทวีปแอฟริกา

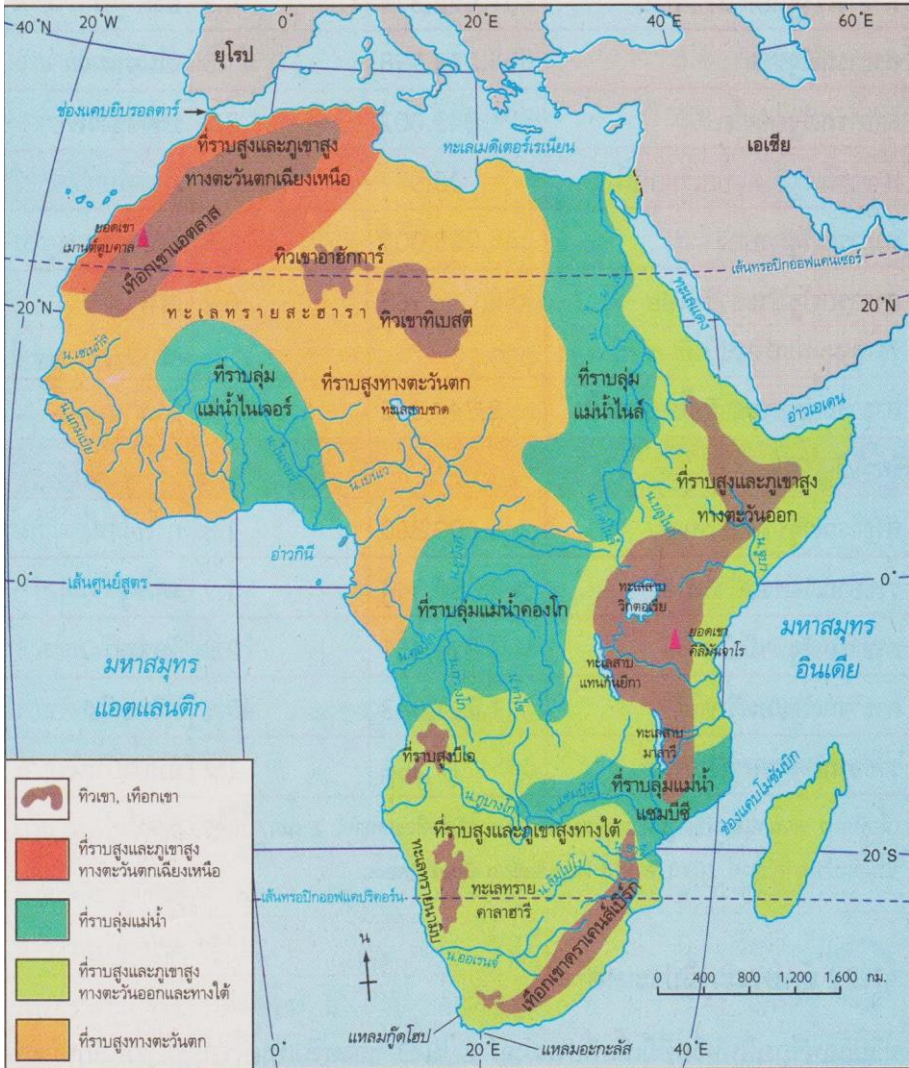
ที่มา : https://docs.google.com/document/d/1KJv_PFI7LuUCNe1MmdjqRbCXCAc6KNGooXEVEaOoM8/mobilebasic

3. **ทิศทางลมประจำ** เนื่องจากมีเส้นศูนย์สูตรลากผ่านกลางทวีป ทำให้เกือบทั้งทวีปตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมสินค้าได้แก่ ลมสินค้าตะวันออกเฉียงเหนือ และ ลมสินค้าตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจะนำพาความชุ่มชื้นเข้ามาทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือปะทะกับขอบที่ราบสูงจะส่งผลให้บริเวณชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้มีฝนตกชุก แต่พื้นที่ด้านเหนือ และด้านใต้ของทวีปเป็นเขตเงาฝนจึงกลายเป็นทะเลทราย

4. **กระแสน้ำ** กระแสน้ำที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อลักษณะอากาศของทวีปแอฟริกา ได้แก่ **กระแสน้ำเย็นคานารี** ไหลเลียบชายฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือบริเวณประเทศโมร็อกโกและทะเลทรายสะฮาราตะวันตก ทำให้บริเวณนี้มีอากาศเย็นและแห้งแล้ง

- **กระแสน้ำอุ่นโมซัมบิก** ไหลเลียบชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ บริเวณชายฝั่งภาคใต้ของประเทศโมซัมบิกและตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศแอฟริกาใต้ ทำให้บริเวณนี้มีอากาศอบอุ่นชุ่มชื้น
- **กระแสน้ำเย็นเบนเกลา** ไหลเลียบชายฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ บริเวณประเทศแอฟริกาใต้และนามิเบีย ทำให้บริเวณนี้มีอากาศเย็นและแห้งแล้ง

การแบ่งเขตภูมิอากาศของทวีปแอฟริกา

ภาพ : แผนที่แสดงลักษณะอากาศของทวีปแอฟริกา

ที่มา : https://docs.google.com/document/d/1KJv_PFI7LuUCNe1MmdjqRbCXCAdC6KNGooXEVEaOoM8/mobilebasic

สามารถจำแนกเขตภูมิอากาศต่างๆของทวีปแอฟริกาได้ 6 เขต ดังนี้

1. เขตอากาศแบบร้อนชื้น หรือป่าดิบชื้น (Tropical Rainforest Climate)

เขตภูมิอากาศแบบร้อนชื้นหรือป่าดิบชื้นพบบริเวณตอนกลางแถบลุ่มแม่น้ำคองโก ชายฝั่งรอบอ่าวกินี ที่สูงในแอฟริกาตะวันออก และชายฝั่งตะวันออกของเกาะมาดากัสการ์ เป็นเขตที่มีอุณหภูมิสูงตลอดปี อากาศร้อน ฝนตกชุก พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าดิบหรือป่าดงดิบ เขียวชุ่มหนาที่ปกคลุมตลอดปี

2. เขตอากาศแบบร้อนชื้นสลับแล้ง หรือแบบทุ่งหญ้าสะวันนา (Savanna Climate)

เขตภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน หรือแบบทุ่งหญ้าสะวันนา พบบริเวณตอนเหนือและใต้ของแนวเส้นศูนย์สูตร ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 1 ใน 3 ของทวีป เป็นเขตที่มีฝนตกชุกในฤดูร้อน และแห้งแล้งในฤดูหนาว พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าโปร่งหรือไม้พุ่มสลับกับทุ่งหญ้า

3. เขตอากาศแบบทะเลทราย (Desert Climate)

เขตภูมิอากาศแบบทะเลทราย พบบริเวณตอนเหนือของทวีปได้แก่ ทะเลทรายสะฮารา และทะเลทรายลิเบียซึ่งเป็นเขตทะเลทรายที่กว้างใหญ่ที่สุดในโลก ส่วนทางตอนใต้ของทวีปได้แก่ ทะเลทรายนามิบ และทะเลทรายคาลาฮารี เป็นเขตที่มีอากาศร้อน และแห้งแล้งมากที่สุด มีปริมาณน้ำฝนต่ำน้อยมาก คือน้อยกว่า 250 มิลลิเมตรต่อปี พืชพรรณธรรมชาติเป็นพืชจำพวกไม้พุ่มมีหนาม พืชจำพวกกระบองเพชรและ บริเวณโอเอซิสอาจจะพบต้นอินทผลัมและปาล์ม

4. เขตภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้ากึ่งทะเลทราย(Steppe Climate)

เขตภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้ากึ่งทะเลทรายพบบริเวณตอนกลางของทวีป ทางใต้ของเส้นศูนย์สูตร และบริเวณที่สูงทางตะวันออก เป็นเขตอากาศที่มีลักษณะอากาศไม่แห้งแล้งมากเหมือนในทะเลทราย แต่มีปริมาณฝนน้อยประมาณ 500 มิลลิเมตรต่อปี ในฤดูร้อนจะร้อนจัดและในฤดูหนาวจะหนาวจัด พืชพรรณธรรมชาติเป็นทุ่งหญ้าสเตปป์

5. เขตภูมิอากาศแบบเมดิเตอร์เรเนียน (Mediterranean Climate)

เขตภูมิอากาศแบบเมดิเตอร์เรเนียนพบทางตอนเหนือของทวีป บริเวณชายฝั่งบาร์บารี ซึ่งได้แก่ ชายฝั่งของประเทศโมร็อกโก แอลจีเรีย และตูนิเซีย และตะวันตกเฉียงใต้ของทวีป แถบเมืองเคปทาวน์ในประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ เป็นเขตที่มีลักษณะอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี ฤดูร้อนอากาศจะร้อนและแห้งแล้ง ส่วนในฤดูหนาวอากาศอบอุ่นและมีฝนตก พืชพรรณธรรมชาติเป็นพืชประเภทเปลือกหนา ใบเป็นมัน เช่น มะกอก ส้ม ต้นคอร์ก เป็นต้น

6. เขตภูมิอากาศแบบชื้นกึ่งร้อนหรืออบอุ่นชื้น (Humid Subtropical Climate)

เขตภูมิอากาศแบบชื้นกึ่งร้อนหรืออบอุ่นชื้นพบบริเวณชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ และภาคใต้ของโมแซมบิก มีลักษณะอากาศอบอุ่นและชื้น ฝนตกมากในฤดูร้อนและอบอุ่นในฤดูหนาวเนื่องจากมีกระแสน้ำอุ่นโมซัมบิกไหลผ่าน พืชพรรณธรรมชาติส่วนใหญ่ เป็นป่าไม้ใบกว้างผลัดใบ ไม้พุ่มป่าโปร่งบางแห่งเป็นเขตทุ่งหญ้าที่อุดมสมบูรณ์